

Reclame-maken.

Da. Renkema waarschuwt in het Gereformeerde Volkshand tegen de Engelsch-Amerikaansche gewoonte om reclame te maken voor de predikatie.

Tot de eigenaardigheden van Londen behoort zeker ook wel het reclamemaken op kerkelijk gebied. Op groote aanplakborden wordt daar b.v. bekend gemaakt, dat de heer X. (een beoefend prediker) in een of andere kerk op treden zal.

Ook in Amerika is de gewoonte op vele plaatsen in gebruik, gelijk men ons wel heeft medegedeeld.

Amerika is het land van de reclame, zooals men wel weet. Het „roeren van de groote trom“, gelijk het heet, is daar aan de orde van de dag, en menige roegenaemde Christelijke Kerk tracht door kunst en vliegwerk haar kerkdienst te rekken, of ook tot eenige beteekenis te brengen.

De Gereformeerde Kerken hebben echter daarvan nooit willen weten. Zij hebben het altijd beneden hare waardigheid geacht, om door geruchtmakende middelen het volk tot zich te trekken.

En wij meenen, dat zij te dezen opzichte recht hebben geoordeeld. De Heiland, naar Koning, versiert zijn stem niet op de straten, en Hij liet niet voor zich trompetten. Ook hierin heeft de Kerk Hem na te volgen.

Doch daarom moet ook geprotesteerd tegen het verlaten van den weg, door de Gereformeerde Kerken te dezer zake tot hietoe bevestigd.

Dat geschiedt toch, als b.v. in de dagbladen door een Dienaar des Woords uit onze Kerken wordt bekend gemaakt, dat hij in de a.s. gods dienstdoening „het maatschappelijk vraagstuk“ hoopt te behandelen en op een groote opkomst rekent.

Dat geschiedt ook, als in de courant wordt aangekondigd, dat zeker Kerkgebouw verbeterde gasverlichting heeft gekregen, weshalve het publiek wordt uitgenoodigd om van het „nieuwe licht“ getuige te zijn. Dat geschiedt vervolgens ook door de bekendmaking van een „moeten tekst“, die de dominee behandelt zal.

Al het gebruiken van zulke reclame-middelen vervalt het begrip van de Bediening des Goddelijken Woords.

De Kerk is geen vergaderplaats van Jan en Aletta; ze is de plaats des gebeds, waar de gemeente Christi verschijnt, om het Woord Gods te hooren en zijn heilig aangezicht te zoeken.

Al het gebruiken van zulke reclame-middelen seculariseert, d.w.z. verwereldlijkt de samenkomsten der gemeente, en doet haar daarom veel meer kwaad dan goed.

Het brengt inderdaad geestelijke schade met zich mede, als men door wereldsche praktijken de Kerk met hoorders tracht te vullen. Men haalt op die wijze de wereld in de Kerk; men komt in gevaar van een Evangelie te verkondigen „naar den mensch“, men maakt van de Kerk een station voor z.g. lofzeggende Zending; en, wat bepaald het ergste is, men verlaagt de heiligheden des Heeren.

Laat derhalve dit kwaad in zijne geboorte worden gestuit!

Hiermede is niets te veel gezegd. Reclame hoort op het gebied van den handel thuis, maar niet in de Kerk des Heeren.

Ons kerkelijk handboekje.

Het Handboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Nederland onder redactie van Da. Feringa te Zaandam en Da. Littooy te Middelburg, verscheen ten 1ste male bij de firma Le Comptre te Middelburg.

Ganne vestigen wij weder de aandacht op dit nuttig boekje, dat tegen den zeer laagsten prijs van 35 cent beschikbaar wordt gesteld, niettegenstaande het bijna 300 bladzijden bevat.

Vorm en inhoud zijn, behoudens de begripelijke veranderingen in de opgaven, vrijwel gelijk gebleven. De redactie heeft winst gedaan met de uitgebrachte critiek en hier en daar verbeteringen aangebracht. Daardoor heeft dit werk aan bruikbaarheid nog gewonnen.

Niettegenstaande zulk een handboek hoofdzakelijk bestaat uit dorre namen en cijfers, heeft het toch voor ons kerkelijk leven geen gering belang. Die cijfers zijn in zooverre welsprekend, als ze ons een kort overzicht leveren van winst en verlies over het afgelopen jaar en als 't ware het saldo geven van onze kerkelijke rekening.

Uit de statistiek op blz. 214 blijkt, dat het totaal aantal der classen 50, der kerken 684, der dienstdoende predikanten 584 en der vacaturen 158 is.

In het afgelopen jaar kwam op één plaats, te Dordrecht, de samensmelting tot stand. Daardoor werd het aantal saamgesmolten kerken 67, terwijl op 38 plaatsen de kerkelijke gedeeldheid nog bleef voortbestaan. Snelle vooruitgang is op dit gebied dus niet waar te nemen. Moge 1904 een beter resultaat opleveren.

Verblijdender is het feit, dat op vijf plaatsen een kerkeraad geïnstalleerd werd en het werk der reformatie dus niet stil staat. Al zal op deze plaatsen wel een groep van geloovigen bestaan hebben, die kerkelijk met de Gereformeerden meeleefden, toch getuigt het van wasdom, dat men tot het instellen der ambten kon overgaan.

Het aantal vacaturen blijft nog steeds zeer hoog. Het vorig jaar was het 157, thans 158. Men vergeet echter niet, dat het merendeel deser vacante Kerken financieel te zwak is om een eigen predikant te kunnen beroepen.

Het getal der studenten, die zich voor den predikdienst voorbereiden, zal dan ook wel meer dan voldoende blijken om in den nood der Kerken te voorzien. Aan de Vrije Universiteit toch zijn 94 studenten in de theologie ingeschreven, terwijl de Theologische school te Kampen 24 leerlingen heeft.

Trekt men hier af de zeven studenten, die reeds predikant zijn, maar voor den doctoralen graad zich voorbereiden, dan bedraagt het totaal toch nog 111 studenten in de theologie. Men kan dus rekenen, dat gemit-

deld per jaar een kleine vijf en twintig kandidaten zich voor den kerkedienst zullen aanbieden.

Wat eindelijk den dienst der Zending aangaat, blijkt, dat op Midden-Java drie Dienaren des Woords werkzaam zijn en een op het punt staat uitgezonden te worden; terwijl Socomba een Zendingdienaar bezit. Twee missionaire predikanten zijn met verlof in Nederland. Rekenen men hierbij de beide predikanten van Batavia en Socabaya, dan hebben de Gereformeerde Kerken dus negen predikanten, die in Indië werkzaam zijn of voor den dienst in Indië zijn bestemd. Een getal, dat zeker op winste wijst bij vroeger, maar toch nog o. 200 klein is vergeleken bij wat andere Gereformeerde Kerken in het buitenland doen en wat de schreiende nood in Indië van onze Kerken vraagt.

Provinciale Universiteitsdag.

Het goede voorbeeld, door Friesland gegeven met zijn uitnemend geslaagden Universiteitsdag, zal door Zuid-Holland worden gevolgd.

10 Februari hopen de vrienden der Vrije Universiteit te 's Gravenhage saam te komen in Dilligentia.

Als sprekers zullen optreden Mr. Anema, Dr. Bavinck en Dr. Fehrmhout.

Wij twijfelen niet, of ook deze samenkomst zal druk bezocht worden. Zuid-Holland staat met Friesland in de Calvinistische actie voortaan. En wie goet Calvinist is, kan niet anders dan een voorstander zijn van een Hoogeschool, die de Gereformeerde beginselen voor heel de wetenschap wil bevestigen.

Ga dan ook van dezen Provinciaal Universiteitsdag nieuwe bezieling uit; worde de belangstelling en de liefde voor de Vrije Universiteit er door aangewakkerd, en blijfke het steeds meer, dat de Vrije Universiteit het verenigingspunt is voor allen, die de hooge roeping, ons opgelegd, en der tijden nood verstaan.

Uit de Pers.

Over de dankzegging na het Avondmaal schrijft Prof. Bouwman in de *Bazuin* het volgende:

Het is een algemeene gewoonte in de Gereformeerde kerken dat na de viering van het H. Avondmaal een nabetrachtingsleerredde gehouden wordt. In deze ge-oente ligt ongetwijfeld iets goeds. Het is goed dat de gemeente den Heere dankte voor alle goede gave, maar in het bijzonder voor de kostelijke gave, die Hij schonk in het Avondmaal, waardoor Hij de zijnen temidden van des levens strijd wil sterken in het geloof, en hunne hongerige en dorstige zielen wil voeden en verkwikken.

Toch is het houden van zulk een nabetrachtingsleerredde over een voorgaande vijfde stof door de oude Gereformeerden niet onverdeeld goedgekeurd. De Synode van 1574, die veel voor de liturgie gedaan heeft, bepaalde den 21sten Junij dat 's namiddags, als het nachmaal gehouden is, de predikatie van den Catechismus naar de gewoonte gehouden zal worden. De oude Gereformeerden stonden er zeer sterk op dat de Catechismus geregeld voor de gemeente werd verklaard, opdat zij gefundeerd werd in de leer der waarheid en gewapend stond tegenover allerlei afwijkingen en ketserijen. Daarvan moest de Catechismus in een geheel jaar rond geprekeerd worden. Een afzonderlijke prediking tot dankzegging achtte de Synode niet noodig. Wel moest een openbare dankzegging worden uitgesproken, doch met het oog daarop besloot de Synode: „Men zal ook een korte inleiding maken tot d' inleiding op het Nachmaal des Heeren, waarin de Christenen van de groote liefde Christi ten onwaars en de dankbaarheid die hij schuldig zijn vermaand worden.“ Art. 79. De Synode van 1578, Art. 68, bevestigde dit besluit. Er bleven evenwel kerken, die liever een vrije stof zagen behandeld in den dienst na het Avondmaal. De Synode van 1581 kwam daarom op deze zaak terug, en besloot, op de vraag van Brabant op het niet beter was dat de kerken zich hielden aan het genoemde besluit van 1578, „dat de kerken vrij waren of zij met den Catechismus zouden voortgaan, dan wel of zij iets anders dat tot dankzegging op het H. Avondmaal diene kon, zouden prediken.“ (Vr. 68). Doch de volgende Nat. Synode, ofschoon zij niet uitdrukkelijk spreekt over de nabetrachtingsleerredde, keurde schijnbaar de behandeling van een vrije stof minder gewenscht, daar zij, Art. 61, er den nadruk op legde dat des namiddags de Catechismus onafgebroken moest verklaard worden en dan in een jaar ten einde gebracht. De Prov. Synoden in de verschillende gewesten drongen bij herhaling er op aan, dat naar den door de Nat. Synode gestelden regel gehandeld werd.

Onze vigerende K. O. heeft in deze zaak geen bepaling gemaakt. Ongetwijfeld evenwel stonden de vaders in 1619 op hetzelfde standpunt als in 1574, daar zij in Art. 68 omschreven dat de die naren alom des Zondags in den namiddagdienst den Catechismus kortelijk zouden uitleggen, alhoewel dat deszelfs jaarlijks mag geëindigd worden. Volgens de afdeling van den Catechismus zelf daarop gemaakt! Deze zaak konden de diensaren onmogelijk afdoen, wanneer zij, het maal in het jaar, nu het Avondmaal een vrije stof in plaats van den Catechismus behandelde.

Eene afzonderlijke prediking tot nabetrachting van het H. Avondmaal hebben de oude Gereformeerden dus nimmer aanbevolen. En o. i. terecht. Immers het formulier zelf geeft zoo schoon een woord van dankzegging, waar, na de bediening, de dienaar spreekt: „Gehelien in den Heere, dewijl de Heere nu aan zijne tafel onze zielen gespijnd heeft, zoo laat ons al te samen zijnen naam met dankzegging prijzen; en een iegelijk spreke in zijn hart aldus: Loof den Heere,“ enz., waarna dan een timental versen uit Ps. 103 en eenige andere uitspraken der Schrift volgen, en het formulier met dankgebed besloten wordt. Wanneer het formulier gelezen is, is daarmee ook de Avondmaalsdienst en tevens de dankzegging op het Avondmaal ten einde gebracht.

Een nabetrachtingsleerredde draagt dan ook een geheel ander karakter dan de voorbereidingspredikatie. Deze laatste achtten de Gereformeerden de sluis noodig. De Synode van 1574 sprak, Art. 74: „In de voorbereiding tot het Nachmaal des Heeren zal men een simpele predikatie doen, naar de gewoonte, in welke gehandeld zal worden van de beproefing des menschen en de verzoeking met God en met den naaste, met verige gebeden.“ Ongeveer gelijklopende de Synode van 1578, Art. 68.

De vaders wilden dat de gemeente bewust leefde en met v. l. kennis van de verborgenheden des geloofs en der sacramenten tot den diens des Heeren zou toegaan. Om die reden wilden zij dat telkenmale voor de bediening des H. Avondmaals het formulier zou gelezen worden, waarin de inhoud en de beteekenis van het sacrament uiteenzet wordt en de rechte gemaakte worden aangewezen, in welke de gemeente aan de tafel des Heeren deel zou nemen. Doch behalve deze herinnering door het formulier achten zij een afzonderlijke voorbereidingspredikatie noodig, waarin op de zelfbeproeving

werd aangedrongen, met het doel dat de leden der gemeente zichzelf zouden onderzoeken, in welke verhouding zij staan tegenover God en den naaste, opdat zij op de rechte wijze mochten naderen tot den heiligen diens en alle ban in de gemeente worden uitgeweid.

Het moest eigenlijk wel zoo zijn dat een voorbereidingspredikatie niet noodig was eveneens als eene afzonderlijke opwekking voor den dienst des Avondmaals. De geloovigen moesten ten allen tijde leven naar het Woord en gaarne, naar den wille Gods, komen waar de Heere roept en op de wijze, waarop Hij het begeert, maar ook de geloovigen zijn rondaren en hebben wegens hun zondig hart en hunne dagelijkse struikelingen altoos weer bevestiging te worden aan hunne roeping. Bovendien kunnen er huichelaars zijn temidden der gemeente en ook voor hen is de opwekking tot zelfbeproeving steeds noodig, opdat zij het heilige niet-gemeen achten, en niet ongewaarschuwd blijven en opdat zij tot bekeering mochten komen.

Wij mogen derhalve de voorbereidingspredikatie en de nabetrachting niet geheel op een lijn stellen. Evenwel kan een predikatie tot dankzegging op het H. Avondmaal niet veroordeeld worden, integendeel, zij is zeer gewenscht, mits maar niet steeds de Catechismus prediking onderbroken wordt. Trouwens een woord van dankzegging kan ook zeer gevoegelijk verbonden worden aan de verklaring van den Catechismus, die 's middags of 's avonds na den Avondmaalsdienst gehouden wordt. Moet niet elke prediking de gemeente opwekken tot een dankbaar heilig leven? En is de behandeling van den Catechismus, die toch bij uitnemendheid praktisch is, daarvoor niet geschikt?

Naar onze overtuiging is deze wijze van doen, zooals in onderscheidene misschien wel in de meeste Gereformeerde kerken, gebruikelijk is, het meest aan te raden.

Waar thans in sommige classen over deze materie gesproken wordt, schijnbaar met de bedoeling om de nabetrachtingsleerredde geheel af te ziden, daar blijven men bij de algemeene lijn door onze vaders getrokken. Men bespreekt het meer of min wenselijke. Men overtuigt, men dwingt niet, vooral niet in zaken van meer ondergeschikt belang.

Officiële Berichten.

De Kerkeraad der Geref. kerk te Ankeveen heeft besloten ook dit jaar aan Da. E. Th. Ploos van Amstel, Ruischstraat 61, Amsterdam, de beurtten toe te zeggen zoo als hij die sinds vier jaar in de bediening des Woords en der Sacramenten heeft vervuld, met den wensch dat dit ter navolging moge strekken voor andere vacante Kerken.

Ook is gebleken dat de losmaking van de Kerk van Oosterend (Fr.) geen beletsel voor hem is, een eventuele beroeping in ernstige overweging te nemen.

Namens den Kerkeraad, N. HOLDINGA, *scriba*, Ankeveen, 18 Jan. 1904.

Aan den avond van 17 Januari nam onze geliefde herder en leeraar, de WelEerw. heer Da. J. Kok, na een 10-jarig verblijf in gezegend en genoeglijk verkeer en arbeid, afscheid van zijn geliefde gemeente met een predikatie over een voor deze aandoenlijke eer gepast en verroostend Schriftwoord opgetekend bij Filippijnen 1: 6. „Vertrouwende dit zelf, dat Hij die een goed werk begonnen heeft, dit zelf zal voleindigen op den dag van Jezus Christus.“

Behalve de gemeente waren er nog vele vrienden in het kerkgebouw.

Aan het einde werd een hartelijk en bemoeiend woord, mede namens de gemeente, den afscheidenden leeraar met zijn gezin toegesproken bij hun vertrek naar Breda, door den grijsen ambtsbroeder den WelEerw. heer Da. J. W. H. van Baalen, Eim. Predikant der Geref. kerk, waarna staande door de geheele vergadering nog biddend werd gezongen Ps. 121: 4. Dat ook wij weer spoedig een leeraar ons van God gegeven mogen ontvangen!

De kerkeraad der Geref. kerk te Nijmegen: B. VAN DUKES, *scr.*, Nijmegen, 19 Jan. 1904.

De kerkeraad der Geref. kerk van Lollum en Waaxens (Fr.) maakt langs dezen weg aan belanghebbenden bekend, dat hij besloten heeft op geene lidwijze steun te bieden aan collectanten voor eenige zaak, die niet te voren een aanbeveling van den kerkeraad hebben gevraagd en ontvangen.

Namens den kerkeraad voornamelijk: R. M. WESTERINK, *praeses*, A. ELSHOUT RZ., *scriba*.

Zondag 11. was het voor de kerk van Berkel e.a. een dag van rijken zegen.

Na slechts drie maanden herderloos te zijn geweest, mochten zij vernieuwing onse oogen onzen leeraar zien.

Des 's morgens trad voor de gemeente op de WelEerw. heer Da. Schweiter van Buiksloot, die naar aanleiding van Rom. 10: 15b, onzen van Monnikendam tot ons overgekomen leeraar Da. L. J. C. Kreijl, op treffende wijze tot zijn dienstwerk inleidde. Waarna in den middagdienst onse leeraar zich met een kernachtige predikatie, waaraan Z.E.W. 1 Kor. 1: 23 en 24 ten grondslag had gelegd, en met enkele schoone toespraken aan de gemeente verbond.

Nadat door een deputatie van de Zusterkerk van Zegwaart, mede vergerd, bij monde van Da. van Loon, eenige hartelijke woorden waren toegesproken, zong de gemeente haren leeraar toe Ps. 121: 4.

Bekwame de Heere Zijnen dienstknecht, om den rijkdom der genade, besloten in Jezus Christus en dien gekruist, voor de gemeente te vertolken, en geve Hij aan de kerk van Monnikendam weder spoedig den man van Zijnen raad.

Namens den kerkeraad: S. WOGMA, *sub. scriba*, Berkel, Jan. 1904.

Kort Verslag van de Vergadering der classis Amersfoort, gehouden 12 Januari 1904.

1. Da. Donner opent als praeses de vergadering, laat zingen Ps. 119: 3, leest Ps. 121 en gaat voor in gebed.

2. De credentiaelen worden onderzocht; alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd.

3. Da. Koppe van Bunschoten A wordt door den praeses verwelkomd en de notulen der vorige vergadering gelezen en vastgesteld.

4. Eene missive der classis Zierikzee wordt voor kennisgeving aangenomen; aan 2 hulp-behoevende kerken op hun verzoek financiële steun verleend en aangaande eene circulaire van Deputaten der Arnhemse Synode voor de regeling der Emeriti, enz., zal het oordeel der kerkeraden worden ingewonnen, waarna ze op de volgende vergadering zal worden behandeld.

5. De boeken der verschillende Deputaten worden nagezien en in orde bevonden.

6. De vacatureberichten worden aldus geregeld: Maatsdijk: Februari Da. Koppe; Maart, Da. Donner; April, Da. Boleijn.

Renswoude: Februari, Da. de Bruijn; Maart, Da. den Hertog. De verschillende consulent schappen worden gecontinueerd.

7. De Deputaat der Zending brengt rapport uit, waarbij o.a. blijkt dat de samenwerking met Getherland is afgesproken. Met het oog op de povere resultaten van onderscheidene classische Zendingsdagen, wordt het wensche-lijker geoordeeld om den Zendingajver door persoonlijke bewerking in de kerken aan te vuren.

8. Bij de rondvraag naar art. 41 D. K. O. worden de gevraagde adviezen gegeven.

9. Het onderzoek naar de vordering der mee-smelting van plaatselijk nog gescheiden kerken, leidt er toe om deze aan te sporen meerdere pogingen tot toepassing te beproeven en daartoe ieder voor zich het initiatief te nemen.

10. Het blijkt, dat, inake de bearbeiding van nog niet ontkomen kerken, er binnen het ressort der classis nog nergens eene geopende deur werd gevonden.

11. De kerk van Westbroek wordt aange- wezen om de volgende vergadering bijeen te roepen op 12 April, a.s.

12. Na psalmzang en dankgebed door den assessor Dr. Gipsen, wordt de vergadering door den praeses gesloten.

Namens de classis: H. DE BRUYN, *k. t. scriba*

Buitenland.

Duitschland. Medische zending.

De geslachte om ook door middel van het hulp bieden voor de krankheden des lichaams ingang te vinden om den Heidenen het Evangelie te verkondigen, heeft ook in Duitschland post gevat. Er bestaat te Stuttgart een vereeni- ging voor medische zending, die reeds haar vijfde jaarverslag de wereld inzond. Deze vereeniging, die een krachtig leven openbaart, heeft een hospitaal in Bonaker in Kameroen, een tweede te Kayintcho in het zuiden van China, aan welks hoofd de Bazelsche zendingaarts Dr. Wittenberg staat. Ook was de vereeniging in staat, middelen bijeen te brengen om een nieuw hospitaal voor melastischen in Kalikut in Indië te stichten. Om het aantal artsen der Bazelsche zending te vermeerderen, ondersteunt de vereeniging ook studenten in de medicijnen gedurende hun studietijd, en voorziet de missionaire artsen, die reeds naar het zendingsterrain vertrokken, van geneesmiddelen, chirurgische instrumenten enz. en geeft deze ook de gelegenheid om met vakmannen in overleg te treden.

Uit het jaarverslag blijkt, dat de vereeniging te Stuttgart organisch met de Bazelsche zending vereenigd verbonden is en dat er op dit oogenblik 18 Duitschers in dienst van de Protestantische zending zijn. Vijf zijn in dienst van de Bazelsche zending, vier in die van de Rhijnische zending, drie in die van de Broedergemeente, twee in die van de Duit- sche zending in het Oosten, twee in die van de Algemeene Evangelisch Protestantische zen- ding vereeniging, één in die van de Berlijnsche en één in die van de Leipziger zending. Door het steeds vooruitruchten van zendingstations in Heideische en Mahomedaanse landen, en door de schreiende behoefte aan geneesheeren die in alle landen waar men het Evangelie brengen wil, bestaat, is de behoefte aan zendingst- artsen zeer groot. Daarbij komt, dat naar ver- houding van uit Engeland en Noord Amerika heel wat meer missionaire artsen uitgezonden en onderhouden worden, dan van uit Duitsch- land. Terecht merkt het jaarverslag op, dat de missionaire arts niet alleen een baanbreker is voor Christelijke beschaving, maar ook dat hij een pionier is voor den zendingstrijd vooral in zulke landen, die tot hietoe min of meer voor de prediking van het Evangelie ontoegankelijk waren.

Noorwegen. Verandering in het kerkbestuur gezocht.

Het is bekend dat in de Noordelijke rijken bij de invoering der reformatie het bisschoppelijk ambt is gehandhaafd, even als men in Luther- sche kerken en zelfs in sommige Gereformeerde kerken dat ambt onder den naam van superin- tendent heeft laten bestaan. De Lutherse staats kerk in Noorwegen om, at een zestal bissdommen in den laatste tijd openbaar zich echter een streven om de kerkelijke organisatie te veran- deren. De proost Quisling heeft zich aan het hoofd diir beweging gesteld om gedaan te krijgen, dat men in plaats van zes bisschoppen, ergentien proosten krijgen zou! Er is niet veel kans op dat deze gedachte zal verwezenlijkt worden. Veeleer schijnt men in Noorwegen er op bedacht, om de gedachte dat er op toezicht over predikanten en kerken moet zijn, nog ver- der te willen uitwerken, door een van de zes bisschoppen tot aartsbisschop te verheffen. In Zweeden heeft men zulk een aartsbisschop; waar- om zou men er geen in Noorwegen aanstellen?

Wek een voortreiter hebben de Gereformeerde kerken, die als grondstelling voor het bestuur der kerk aanstands aannamen dat alle ambts dragers gelijk zouden zijn!

N.-Amerika. Eene rectificatie. The Banner of Truth.

Toen wij eenigen tijd geleden naar aanleiding van een bericht uit N.-Amerika, dat de Classis van Grand River van de *Dutch Reformed Church* geweigerd had een voorstel tot verandering der Liturgie aan te nemen, zeiden, dat het maken van verandering in de Liturgie een zaak is van alle Gereformeerde kerken in Generale Synode vergerd, hebben wij niet bedoeld, dat de Gereformeerde kerken in N.-Amerika niet ge- rechtigd zouden zijn eene wijziging in den vorm onzer liturgische geschriften te maken. Wij houden ze daartoe wel gerechtigd. Wij zeg- gen daarom „met de Hopen“, indien het heraan van de Liturgie het leerstellig karakter derzelve ongeschonden laat, dan zien wij er geen gevaar in, al is de liturgie in de eene kerkengroep een weinig langer dan in de andere en al zijn de uitdrukkingen niet altijd dezelfde.

Immers heeft die liturgie haar fundament in de dogmatiek, en al wat de leer aangaat, is niet een speciaal eigendom van de eene of andere kerkengroep, maar van alle Gereformeerde kerken saam. Dat we zoo schreven gelijk wij deden, vindt zijn oorzaak in de vrees, dat als men in Amerika aan het wijzigen der liturgie begint, niet alleen de *room* zou worden veranderd, maar dat men ook aan den inhoud zou tornen. En nu is onze raad: wanneer ge

daartoe wilt overgaan, doe het dan nooit zonder advies der Gereformeerde kerken, waarmede u correspondentie onderhoudt.

Immiddels verheugen wij er ons in, dat Dr. Steffens in de *Hopen* uitsprekt: „Daarin nu, dunkt mij, bestaat onze roeping dat wij toezien, dat onze Engelschspreekende kerken niet een liturgie in handen krijgen, die de waarheid, zooals wij die als Gereformeerden belijden, of verminkt of op den achtergrond plaatst“. Met dit streven zijn wij van harte vereenigd.

Maar zeer verbaast het ons, dat Dr. Steffens de volgende woorden neerschreef: „De hervorming heeft de eenheid der kerk in hare zichtbare openbaring voor goed gebroken. Ik meen het is Dr. Kuypers, die erens zegt, dat de eenheid der lokale kerken niet gevonden wordt in eene zichtbare samenvatting van alle kerken, maar veeleer in hetgeen wij in de Dogmatiek de heilige algemeene, Christelijke kerk noemen. Wie eene zichtbare eenheid van alle gereformeerde kerken begeert, moet zijn model zoeken in de Roomsche kerk... Wie de eenheid van alle gereformeerde kerken wil, zal spoedig tot de overtuiging komen dat hij behoefte heeft aan een gereformeerden paus, die door zijn gezag de eenheid weet te verkrijgen. Met de verkrijging van een gereformeerden paus zouden wij echter ophouden, Gereformeerde kerken te zijn. De fictie van eene zichtbare algemeene kerk, die geen geographische en nationale grenzen kent, moeten wij opgeven. De ontwikkeling der gereformeerde kerken is niet o-eral dezelfde. Onze politieke en maatschappelijke omgeving heeft eenen invloed op onze ontwikkeling“.

Wat zullen wij tot dit alles zeggen? Wij willen alleen de vraag stellen: toen onze Gereformeerde vaders te Dordrecht vergaderd waren, waarom maakten toen ook afgevaardigden van buiten- landse kerken deel uit van de Synode? Was het niet omdat zij overtuigd waren, dat zij, daar het ging om geschillen omtrent de leer, zij de hulp en medewerking van de Gereformeerde kerken buiten ons vaderland noodig hadden. Handelden zij niet naar Gods woord, toen zij de vertegenwoordigers der buitenlandse kerken ter synode riepen? Van die kerken waren eerst niet minder dan drie en twintig Godge- leerden verschenen uit Engeland, de Pfalz, Heiden, Geneve, Zwitserland, Bremen en Kmden; dit getal werd later nog met enkelen vermeer- dert.

De vier Fransche afgevaardigden bleven af- wezig, omdat hun koning hun geen verlof wilde geven; eveneens die van Brandenburg en van de Hollandsche gemeente van Londen. Er waren met opzet geen vertegenwoordigers uit Anholt uitgezonden, om de onrechtvaardige gevoelens van den vorst van dat land. Blijkt hieruit niet duidelijk, dat onze vaders een synode bedoeld hebben, waarop alle Gereformeerde kerken vertegenwoordigd waren?

Wat zullen wij antwoorden op de stelling, dat de eenheid der lokale kerken ligt in de heilige algemeene Christelijke Kerk? Alleen dit. Dan is ook de Lutherse, de Doopsge- stinde en de Roomsche Kerk één met de Gereformeerde Kerk! Immers de heilige algemeene Christelijke Kerk is ook bij hen, omdat wij vast er van overtuigd zijn, dat er oprecht ge- loovigen onder Lutherse, Baptisten en Roomschen gevonden worden.

Er werd ons toegesonden het eerste nummer van den 30sten jaargang van de „The Banner of Truth“ (de banier der waarheid) welk maand- schrift voortaan om de veertien dagen zal ver- schijnen. De hoofdredactie is in andere handen overgegaan, en wel in die van den predikant Henry Deets. Wij juichen dit zeer toe. Het blad is „gewijd aan de belangen van de Chris- telijke Gereformeerde kerk en aan de verbreiding der Calvinistische beginselen“. Dat wij er ons in verblijden, dat „The Banner of Truth“ met meer kracht dan te voren is gaan wapperen, behoeft geen betoog. De uitgave geschiedt van wege de classis van Hackensack. Het tijds- schrift zal eene meditatie; gepreut uit de historie der kerk; beschrijvingen van Gods- dienstige bewegingen buiten de Car. Geref. kerk, in 't bijzonder in Gereformeerde of Presbyteria- nische kerken; bespreking van kerkelijke vraagstukken, die in eigen kring opkomen, en ten slotte „kerknieuws“ geven.

In het bijzonder verheugt het ons, dat dit tijdschrift in de Engelse taal verschijnt. Al kunnen wij verstaan, dat velen onzer broeders in de Nieuwe wereld er op gesteld zijn, dat het woord hun in de Nederlandsche taal beduidt worlt, toch mag niet uit het oog verloren, dat het opkomend geslacht onze taal niet meester is en daarom voor de Gereformeerde kerken op den duur zal verloren gaan, als het niet in de taal van het land behandeld wordt.

Wij wenschen Dr. H. Deets en zijnen mede- helpers 's Heeren zegen op hun poen toe!

WINKEL.

Voor Kinderen.

OOST EN WEST.

VII.

EEN BRIEF.

Toen de gerant te Parijs den brief ontving, stond hij versteld. Hij wist zeer goed wie mevrouw Panache was, maar overigens....

De brief was echter zoo duidelijk, en de last hem opgedragen zoo stellig, dat hij schoon niets van de zaak begreep, toch aanstonds zich zette aan het schrijven van een antwoord. Had hij geweten in welk een ongelegenheid hij daar- door zijn vriend De Raye zou brengen, hij zou zeker gearzeld en ook op andere wijze geschre- ven hebben. Doch hij vermoedde zelfs niet flauw wat er eigenlijk gaande was.

Toch kon hij niet nalaten in 't begin van zijn brief, op eerbiedige wijze, zijn verwondering over de vraag uit te spreken. Hij kon zich, zeide hij, niet goed mogelijkheid begripen, hoe de naam van mevrouw Panache beel tot het Deensche hof was doorgedrongen. Nog minder vette hij, waarom haar Majesteit zulk een belang stelde in een zoo geheel onbeduidende vrouw.

Dan ging onze gerant voort met te vertellen, dat mevrouw Panache iemand was van een lang niet bekoorlijk uiterlijk; klein van gestalte, met een door ouderdom gerimpeld gezicht en volstrekt geen hofdame. Zij kwam wel vaak aan het paleis, maar als een bedielaarster, die van giften en gaven der grooten moest leven, welke, wat niet moer was, haar lieten komen om den spot met haar te drijven.

Als mevrouw Panache ter maaltijd wordt ge- noemd bij den koning, de koningin, den kroon- prins of de kroonprinses, zoo schreef de gerant verder, dan is het altijd tot den avondmaaltijd, heijze te Parijs of te Versailles (Versailles is een stad bij Parijs, waar het Fransche hof vaak